

58 אחד מאבות הטומאות המנויים במסכת כלים (פ"א מ"א), ועוד
59 נתחדשה בזב טומאה נוספת, שכל כלי שישב או שכב או נשען עליו
60 הזב נטמא על ידי כך אף אם לא נגע בו כלל, וכגון אם היו תחתיו
61 כמה בגדים זה על גב זה, וישב או שכב על העליון נטמא כולם,
62 וטומאה זו היא הקרויה בלשון חכמים בכל מקום 'טומאת מדרס'.
63 אלא שאין טומאת מדרס נודתת אלא בכלי או בגד העשויים לשיבה
64 או שכיבה או להיסמך עליהם. ובכך מלמדת המשנה, שכל כלי
65 המטמא - הראוי לקבל טומאה על ידי מדרס הזב, וכגון שהוא עשוי
66 לשיבה או לשיבה, מטמא מטמא מת - בודאי שהוא ראוי להיות
67 אב הטומאה אם נגע במת או שנכנס לאהל המת, שמאחר והוא עשוי
68 לשיבה או לשיבה הרי תורת כלי עליו, ולפיכך ראוי להיטמא גם
69 על ידי מגע ואהל. ויש - אמנם יש כלי שמטמא מטמא מת - שראוי
70 להיות אב הטומאה על ידי שנגע במת או שנכנס לאהל המת, משום
71 שיש עליו תורת כלי, ומכל מקום אינו מטמא טומאת מדרס - אינו
72 ראוי להיות אב הטומאה על ידי 'מדרס הזב', וכגון שהוא עשוי
73 לתשיש אחר שאינו לשיבה או לשיבה, שמאחר ואינו עשוי
74 למדרס אינו נטמא במדרס הזב אם לא נגע בו.

גמרא

75 הגמרא מבארת את הנפקא מינה העולה להלכה, בין כלי שניקב בו
76 נקב הראוי לכניסת משקים, לבין כלי שניקב בו נקב הראוי להוצאת
77 משקים בלבד: כלי חרס שלם שהוא מכניס - שנעשה בו נקב הראוי
78 ליכנס דרכו משקים לתוך הכלי, פסול לנתנת אפר פרה אדומה
79 לתוך המים הקרויה בלשון חכמים 'קידוש מי הטמא', שקידוש זה
80 צריך שיעשה בדבר שיש עליו תורת כלי, ואם ניקב בשיעור הראוי
81 להכניס לתוכו משקים בטל ממנו שם כלי. וכן הדין בשברי כלי חרס,
82 שאם יש בהם נקב בשיעור הראוי להיכנס דרכו משקים לתוך הכלי,
83 הרי הוא פסול - בטל מלהיות עליו שם כלי ואינו מקבל טומאה
84 משום גסטרטא - שברי כלי חרס, וכדין שברי כלי חרס המפורש
85 במסכת כלים (פ"ב מ"ב) שכאשר יש בהם השיעורים המפורשים שם
86 מקבלים טומאה אף אחר שנשברו, משום שדרך בני אדם לייחדם
87 לשים אותם תחת כלים שניקבו לקבל המשקה הנוסף מהם, אכן
88 כאשר ניקב שבר זה אינו מטמא כלל. אבל בכלי שלם שניקב בו נקב
89 שאינו ראוי להיכנס דרכו משקים לתוך הכלי, אלא הוא מוציא -
90 ראוי לצאת משקים דרך הנקב, כשיש הכלי לקידוש מי הטמא, משום
91 שבנקב קטן כזה לא בטל שם כלי מעליו, ואלם פסול - בטל מלהיות
92 עליו תורת כלי, לענין שאינו מטמא משום גסטרטא, וכלומר, שאם
93 כלי נקוב זה אינו כלי שלם אלא שבר כלי לא יקבל טומאה כדין
94 שברי כלי חרס המבואר לעיל, ומן הטעם המבואר בהמשך דברי
95 הגמרא.

96 הגמרא מביאה את דברי רב אסי שמחה עולה החילוק שבין כלי חרס
97 שלם לבין גסטרטא לענין שיעור הנקב המטהרם מלקבל טומאה: אמר
98 רב אסי, שזנין התנאים מה שמקובל בידם מהלכה למשה מסיני,
99 שקלי חרס שניקב, שיעורו של הנקב לטהר הכלי מלקבל טומאה,
100 פכונים משקה - שאם הנקב ראוי להכניס דרכו משקה לתוך הכלי
101 נטהר הכלי מלטמא, ולא אמרו שניקב כשיעור מוציא משקה -
102 שראוי לצאת משקה שבתוך הכלי לחוץ, מבטלו מתורת כלי אלא
103 לענין גסטרטא בלבד, משום שכשנעשה בו נקב בשיעור זה, כבר אינו
104 ראוי להניחו תחת כלי אחר לקבל המשקה הנוסף ממנו כמבואר
105 לעיל, ולכך מועיל נקב כזה לבטלו מתורת כלי, אבל בכלי שלם
106 שנעשה בו נקב בשיעור זה לא בטל ממנו שם כלי, משום שעדיין
107 אפשר להביא שבר כלי חרס ולהניחו תחת כלי זה, כדי לקבל את
108 המשקה הנוסף ממנו. מבררת הגמרא: מאי מטמא - מיהו הטעם
109 שמועיל נקב כזה לבטל הגסטרטא מתורת כלי אף שאינו מועיל לבטל
110 כלי שלם. אמר רב זוטרא בריה דרב נחמן, טעם הדבר לפי שאין
111 אומרים שבר כלי חרס אחר לקבל המשקה הנוסף ממנו, וכלומר
112 חרס תחת שבר כלי חרס אחר לקבל המשקה הנוסף ממנו, וכלומר
113 שאף שנתבאר שיש חשיבות בשבר כלי חרס משום שראוי ליתנו

1 הגמרא מפרשת בדרך נוספת: ואיבעית אימא פיסקא זו דברי רבי
2 שמעון היא ולאחר הפרק - ונאמרה לגבי הבדיקה שלאחר הפרק,
3 ולית ליה - ולדעת רבי שמעון אינה קיימת חזקה דרבא, כלומר,
4 שאף לאחר שבאה לכלל שנותיה והיינו לאחר הפרק אין אומרים
5 שמן הסתם כבר הביאה שערות ומתוך כך יהיה אפשר להסתמך על
6 הנשים בזה. ולפיכך אין סומכים עליהן אלא להחמיר אבל לא להקל.
7 שנינו במשנה: מפני שאמרו אפשר בו' לתחתון לבוא עד שלא בא
8 העליון, אבל אי אפשר לעליון לבוא עד שלא בא התחתון. שואלת
9 הגמרא: הא תו למה לי - למה לי לשנות שוב שטעמם של חכמים
10 מפני שאי אפשר לעליון לבוא לפני התחתון, הא תנא ליה רישא -
11 הרי שנינו זאת כבר ברישא, שאמרו 'אף על פי שאי אפשר', וביארו
12 בגמרא לעיל (מח.), שפירושו, שאי אפשר להיות כן לפי חכמים. ובי
13 תימא, משום דקא בעי למסתמא ברפנן - שהוסיף התנא לשנות כן
14 בסתמא (ולא הזכרת שם אומרו) על מנת להורות שהלכה כחכמים,
15 הלא פשיטא שהלכה כחכמים ולא כרבי מאיר, שהרי יחיד ורבם
16 הלכה כרבם.

17 משיבה הגמרא: מהו דתימא - היה מקום לומר מסתמא מטמא
18 דרבי מאיר הסובר דאפשר שיבוא העליון קודם שיבוא התחתון ולכן
19 יש לפסוק הלכה כמותו, ודקא מסייעי ליה קראי - שהרי משמעות
20 הפסוקים מוכיחה כדבריו, וכמו שהביאה הגמרא לעיל (מח.). שממה
21 שנאמר (יחזקאל טו ז) 'שדים נבנו ושעריך צמח', משמע שרדים
22 קודמים לשערות, וכן משמע מהדאמר (שם כג כא) 'בעשות ממצרים
23 דדיך למען שדי נעורך'. קא משמע לן שאין אומרים כן, אלא
24 לעולם הלכה כחכמים.

25 הגמרא מיישבת באופן אחר: ואיבעית אימא שהוסיף התנא לשנות
26 'אפשר לתחתון לבוא עד שלא בא העליון, אבל אי אפשר לעליון
27 לבוא עד שלא בא התחתון' משום דקא בעי למתני - שרציה
28 להסמך לכך את המשניות הבאות המתחילות ב'ויצא בו', כמו
29 'ויצא בו, כל כלי חרס שהוא מכניס מוציא, ויש שמוציא ואינו
30 מכניס' ועוד.

משנה

31 במשנה הקודמת (מח.) שנינו, שהסימן התחתון שבאשה יכול לבוא
32 בלא סימן העליון, אבל אין סימן העליון יכול לבוא עד שלא בא
33 התחתון, ואגב זה הובאו במשניות להלן עניינים נוספים שיש בהם
34 כלל בעין זה, בשני דברים הראויים להיות באותו דבר, שהאחד מהם
35 אפשר שיהיה בלא האחר, אבל אי אפשר שיהיה האחר בלא
36 הראשון: פ"ב פ"ב - בדומה למה ששנינו במשנה הקודמת, מצינו
37 בעוד כמה מקומות שיש כלל בעין זה. כל כלי חרס שהוא מכניס
38 - שנעשה בו נקב שראוי ליכנס דרכו משקה לתוך הכלי, הרי זה ודאי
39 שהוא גם מוציא - שראוי גם לצאת משקה מזהכלי דרך נקב זה,
40 ואלם יש - אפשר שיהיה כלי שהוא מוציא - שנעשה בו נקב
41 שראוי לצאת דרכו משקים מתוך הכלי, ואלם אינו מכניס - אין
42 ראוי ליכנס משקה דרך נקב זה לתוך הכלי, שטבע המשקים לצאת
43 מן הכלי שהם בתוכו דרך נקב קטן, ואינם נכנסים לתוך הכלי אלא
44 דרך נקב גדול יותר, ולפיכך כאשר אנו רואים שנכנס המשקה לתוך
45 הכלי דרך הנקב ודאי שיכול גם לצאת דרכו, אבל אין לומר שממה
46 שאנו רואים שיוצא המשקה דרך הנקב שיכול גם להיכנס בו, ולהלן
47 בגמרא מבארת הנפקא מינה העולה להלכה בין שני שיעורים אלו.
48 המשנה מביאה דבר נוסף שמצינו בו כלל בעין זה: כל אבר - אצבע
49 יתירה שבאדם שיש בו צפורן, הרי זה ודאי שיש בו גם עצם, והוא
50 נחשב כאבר חשוב לגבי דין טומאה באהל המת, שהוא מטמא את
51 הנכנס לאהל שהוא בתוכו אפילו אם אין בו בשר בשיעור כזית, ויש
52 - אמנם יש אבר שיש בו עצם ואין בו צפורן, ואינו נחשב כאבר,
53 ולכן אינו מטמא אדם וכלים בטומאת אהל אלא אם יש בו כזית
54 בשר.

55 המשנה מביאה דבר נוסף שמצינו בו כלל בעין זה ששנינו לעיל: כל
56 כלי או בגד מן המינים הראויים לקבל טומאה, נטמא על ידי מגע

המשך ביאור למס' נדה ליום שני עמ' א

1 תחת כלי שלם שניקב כדי לקבל המשקה הנוסף ממנו, לא נאמר כן
2 אלא כאשר המשקים מתקבלים בתוך שבר זה ואינם יוצאים ממנו,
3 אבל אם ניקב השבר, אף כאשר הנקב קטן הוא שאם היה הכלי שלם
4 לא היה מתבטל מתורת כלי מחמת נקב זה, מכל מקום הואיל וזה
5 אינו אלא שבר כלי שאינו חשוב כל כך, כאשר המשקה המתקבל בו
6 נוסף ויוצא ממנו דרך בני אדם לבטלו לגמרי מלהשתמש בו, ולפיכך
7 בטל ממנו שם כלי.

8 הגמרא מביאה שיטות התנאים כיצד בודקים נקב שבכלי חרס, לדעת
9 אם הנקב ראוי להכניס לתוכו משקה: **תנו רבנן, ביצד בודקין כלי**

10 **חרס שניקב, לידע אם ניקב כשיעור הראוי להיות כונס משקה, אם**
11 **לא** – או שאין הנקב ראוי לכך, **ויבא עריכה** – קערה מלאה מים,
12 **ונותן את הקרחה הנקובה לתוכה** – לתוך הקערה, ובודקים אם נכנס
13 מים לכלי דרך נקב זה או לא, **אם פנסה** – אם נכנס מן המים
14 שבקערה לתוך הכלי, **פידוע** – יש לדעת מכך שהנקב הוא כשיעור
15 הראוי להיות כונס משקה, **ואם לאו** – ואם לא נכנס מן המים
16 שבקערה לתוך הכלי, **פידוע שהנקב הוא כשיעור הראוי להיות**
17 **מוציא משקה, אבל אין בו כשיעור הראוי להכניס בו משקה.**

המשך ביאור למס' נדה ליום שני עמ' ב

1 הנעשה בתמידות, שאין הדברים אמורים אלא במי – מין כלי
2 **שפיוחד לשיבה, יצא** – נתמעט כלי זה, **שבני אדם אומרים לו**
3 **(ליושב על הכלי) עמוד מלשבת על כלי זה והניח לנו שנעשה**
4 **מלאכתנו שהכלי משמש לצרכה, וכלומר שבכלי כזה לא נאמר דין**
5 **טומאת מדרס.**

משנה

6 המשנה ממשיכה בהבאת דוגמאות נוספות של שני דברים, שהאחד
7 מהם אפשר שיהיה בלא האחר, אבל אי אפשר שיהיה האחר בלא
8 הראשון: **כל אדם הראוי – שהוא כשר לדון דיני נפשות** – להטיל
9 עונש מיתת בית דין על מי שנתחייב בהם, כל שכן הוא שראוי לדון
10 גם דיני ממונות שדינם קל יותר, **ולש אדם שראוי – כשר לדון דיני**
11 **ממונות, ואף שאינו ראוי לדון דיני נפשות.**

גמרא

12 הגמרא מבארת את מי באה המשנה לרבות בכלל זה שאף שפסול
13 לדון דיני נפשות מכל מקום הוא כשר לדון דיני ממונות: **אמר רב**
14 **יהודה, הכלל ששינו במשנה בא לאתווי – להביא ממור שהוא פסול**
15 **לדון דיני נפשות אף שכשר לדון דיני ממונות. מקשה הגמרא: הרי**
16 **תנינא קרא זימנא** – כבר שנינו כך במשנה במקום אחר (סנהדרין
17 לב.) **הכל (כל ישראל) כשרין לדון דיני ממונות, ואין הכל כשרין**
18 **לדון דיני נפשות, והוינן בה** – והקשינו בגמרא (שם לו): בדברי
19 משנה זו, **לאתווי מאי** – מה באה משנה זו לרבות כשאמרה 'הכל'
20 **ואמר רב יהודה לבאר דברי המשנה, שבאה לאתווי (לרבות)**
21 **ממור, שהוא כשר לדיני ממונות אף שפסול לדיני נפשות, ומאחר**
22 **שכבר נתרבה דין זה לגבי ממור מדוע הוצרך להתרבות כאן שוב.**
23 **מתרצת הגמרא: תדא** – על אחת מן המשניות אמר רב יהודה שבאה
24 **לאתווי גר, שהוא כשר לדון דיני ממונות אף שפסול לדיני נפשות,**
25 **שגם הוא אין יחושו שלם שאינו מודע ישראל, ותדא** – ועל האחת

28 מדן אמר שבאה לאתווי ממור שגם הוא כשר לדיני ממונות.
29 מבארת הגמרא: **וצריכי והוצרך רב יהודה להשמיענו שכך הדין גם**
30 **בגר וגם בממור שכשרים לדיני ממונות, דאי אשמעינן** – שאם היה
31 רב יהודה משמיענו כך בגר בלבד, היינו סבורים לומר שאין כשר
32 לדיני ממונות אלא גר, **משום שיש בו מעלה דראוי לבא פקחל** –
33 שמותר לשאת בת ישראל, **אבל ממור דאין ראוי לבא פקחל** –
34 שאסור לשאת בת ישראל, **אימא לא** – היינו סבורים לומר שאינו
35 כשר גם לדיני ממונות. **ואי אשמעינן** – ואם היה רב יהודה משמיענו
36 כך בממור בלבד, היינו סבורים לומר שאין כשר לדיני ממונות אלא
37 ממור, **משום שיש בו מעלה דקאתי מטפה כשרה** – שבא מזרע
38 ישראל, **אבל גר דקאתי מטפה פסולה** – שלא נולד מזרע ישראל,
39 **אימא לא** – היינו סבורים לומר שאינו כשר אף לא לדיני ממונות,
40 ולפיכך צריכא – אכן הוצרכו שתי המשניות ללמד שהן גר והן ממור
41 כשרים לדיני ממונות.

משנה

42 המשנה מביאה דוגמא נוספת של שני דברים, שהאחד מהם אפשר
43 שיהיה בלא האחר, אבל אי אפשר שיהיה האחר בלא הראשון: **כל**
44 **אדם הכשר לדון דיני ממונות, הרי הוא כשר גם להעיד עדות בבית**
45 **דין, ולש אדם שכשר להעיד ואינו כשר לדון.**

גמרא

46 הגמרא מבארת את מי באה המשנה לרבות שפסול לדון אף שכשר
47 להעיד. מבררת הגמרא: **לאתווי מאי** – מי הוא שבאה המשנה
48 לרבות שיפסל לדון אף שכשר להעיד. **אמר רבי יוחנן לבאר דברי**
49 **המשנה, שבאה לאתווי** – לרבות מי שהוא סומא – עיוור שאינו רואה
50 **כאחת מעיניו. מבארת הגמרא: ומני** – ובשיתת איזה תנא הולכת
51 משנה זו,

המשך ביאור למס' נדה ליום שבת קודש עמ' ב

1 שעליו. **ודין הוא** – ויש ללמוד זאת בקל וחומר, **ומה זב הקל שאינו**
2 **מטמא בכיאה** – באוהא, מכל מקום החמירה בו תורה שעושה
3 **משכב ומושב לטמא אדם ולטמא הבגדים** שעליו, **אכן מנוגעת**
4 **החמורה שמשמאה בכיאה, שנאמר (ויקרא יד מו) 'הבא אל הבית**
5 **כל ימי הסגיר אתו יטמא עד הערב, וכי אינו דין שמשמאה את**
6 **המשכב ומושב שלה להיות אב הטומאה לטמא אדם ולטמא את**
7 **הבגדים שעליו. תלמוד לומר (ויקרא טו ד) 'כל המשכב אשר ישכב**
8 **עליו הוב יטמא, שתיבת 'הוב' מיותרת, ובאה לדייק שדווקא הוב**
9 **מטמא את משכבו ומושבו, ולא אכן מנוגעת. מדייקת הגמרא:**
10 **מעמא** שאבן המנוגעת אינה מטמאה משכב ומושב, רק משום
11 **דמעטיה קרא, הא לאו הכי היתה מטמאה, ומבואר שגם דבר**

12 שאינו ראוי למשכב ומושב מטמא את משכבו להיות אב הטומאה
13 לטמא אחרים, ולא כפי שדחתה הגמרא, וחזרת הקושיא מדוע לא
14 נלמד מנדה שאף דמה יעשה משכב ומושב כמותה.
15 מתרצת הגמרא: **ומניה** – מעצמה נלמד את המקור שדם
16 נדה אינו עושה משכב ומושב, שכן **לאו מי אמרת שמתיבת 'הוב'**
17 **מדייקים, שדווקא הוא מטמא משכב ומושב ולא אכן מנוגעת כיון**
18 **שאינה בת משכב ומושב, ואם כן הקא נמי יש למעט דם נדה**
19 **מטומאת משכב ומושב, שכן אמר קרא לענין משכב ומושב (ויקרא**
20 **טו כג) 'אשר הוא ישבת עליו, ותיבת 'היא' מיותרת, ויש לדייק**
21 **שדווקא 'היא' – הנדה עצמה מטמאת משכבה ומושבה, ולא דמה.**

59 אינו מטמא בלא עצם כשעורה אלא אם יש בו כזית בשר, ואף אם
60 יש בו עצם כשעורה אינו מטמא באהל.
61 מבארת הגמרא: **יש בו** - באבר זה **צפורן**, וממילא בהכרח שיש בו
62 גם עצם כמו שנתבאר, אזי חשוב הוא כאבר שלם ואף שהיא אצבע
63 יתירה כגון אצבע ששית, ו**מטמא כמנע** את האדם או הכלים שנגעו
64 בו, ו**במשא** - או את האדם הנושא אותה, ו**באהל** - או את האדם
65 והכלים שהיו עמו תחת אהל אחד. אבל אם **יש בו עצם ואין בו**
66 **צפורן**, אינו חשוב כאבר שלם, ודינו **שמטמא כמנע ובמשא** משום
67 העצם שבו שמתמאה באופנים אלו אם יש בה כשיעור שעורה,
68 ואולם **אינו מטמא באהל** משום שאין טומאת אהל אלא באיברים
69 שלמים כמו שנתבאר.
70 הגמרא מבארת באיזה אבר מדובר במשנה: **אמר רב חסדא, דבר**
71 **זה** - האמור להלן **רבינו תנודל** - האמורא רב **אמר, המקום**
72 **(הקדוש ברוך הוא) יהיה בעורו, אצבע שביד האדם שהיא יתרה**
73 על מנין האצבעות **שיש בו עצם ואולם אין בו צפורן** ופירשה
74 האצבע מגוף האדם במיתתו, **מטמא כמנע** - את האדם או הכלים
75 שנגעו בה, ו**במשא** - או את האדם הנושא אותה, משום שטומאות
76 אלו נוהגות בכל דבר שיש בו עצם כשעורה אף שאינו אבר, ואולם
77 **אינו מטמא באהל**, שאין דין טומאת אהל נוהג אלא באבר שלם,
78 ואצבע יתירה שאין בה צפורן אינה חשובה כאבר.
79 הגמרא מבארת באיזה אצבע יתירה הדברים אמורים: **אמר רבה בר**
80 **רבי הנה אמר רבי יוחנן, ומה שאמרנו דין זה באצבע יתירה, היינו**
81 **דווקא כשאנייה נקפרת על גב היד** - אינה עומדת בשורת שאר
82 האצבעות, ולפיכך אינה חשובה אבר אם אין בה צפורן, אבל אם
83 עומדת בשורת שאר האצבעות דינה כאצבע שממנין האצבעות,
84 המטמאה כדן אבר אף כאשר אין בה צפורן.
85 שנינו במשנה **שכל כלי המטמא** - שנטמא על ידי **מדרס** - שכיבתו
86 או ישיבתו של הזב וכו' מטמא טמא מת, ויש שמטמא טמא מת ואינו
87 מטמא מדרס.
88 הגמרא מבארת הטעם בזה, ומי הם הכלים הנטמאים על ידי מגע ולא
89 על ידי מדרס: **כל כלי דחוי** - שהוא ראוי לקבל טומאה על ידי **מדרס**
90 - שכיבתו או ישיבתו של הזב, הרי הוא **מטמא** - ראוי לקבל טומאה
91 גם על ידי **טמא** - טומאת **מת**, אם נגע בו או נכנס לאהל שהמת
92 בתוכו, שהרי אין ראוי לקבל טומאה על ידי מדרס הזב, אלא דבר
93 שיש עליו תורת כלי כמבואר להלן, ומאחר שהוא כלי הרי מאותו
94 טעם הוא ראוי לקבל גם טומאת מת, ואמנם **יש כלי שמטמא** -
95 שראוי לקבל טומאה על ידי **טמא** - טומאת **מת**, ואולם **אין מטמא**
96 על ידי **מדרס** - שכיבתו או ישיבתו של הזב.
97 מבררת הגמרא: **לאיתוי מאי** - איזה כלי כוונת המשנה לרבות,
98 שהוא מקבל טומאת מת אף שאינו מקבל טומאת מדרס. משיבה
99 הגמרא: **לאיתוי** - באה המשנה לרבות **סאה ותרקב** - כלים העשויים
100 למדוד בהם מדת סאה או מדת תרקב, שמקבלים טומאה על ידי מגע
101 מת וכל טומאה, הואיל וכלים העשויים לתשמיש הם, ומכל מקום
102 אינם מקבלים טומאה על ידי מדרס הזב, משום שטומאת מדרס הזב
103 אינה נוהגת אלא בכלים העשויים לתשמיש שכיבה או ישיבה, ולא
104 בכלים שלא נעשו לתשמישים אלו, ואולם ראויים לקבל טומאה על
105 ידי מגע מת או כל אבות הטומאה, ולהם נתכוונה המשנה במה
106 שאמרה שישנם כלים הראויים להיטמא במת ולא במדרס.
107 הגמרא מביאה מקור לדין האמור, מברייתא הדורשת כך מפסוק:
108 **רתניא, על הנאמר בפסוק (ויקרא טו ו) ויהישוב על הפלי אשר ישב**
109 **עליו הזב וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב, שאילו היה כתוב**
110 **רק ויהישוב על הפלי** הנאמר בתחילת הפסוק, **יכול הייתי לפרשו**
111 **באופן שפפה (הפך) סאה** - כלי העשוי למדוד בו סאה, כדי שיוכל
112 לשבת על תחתיתו, ו**ישב עליה** - על המדה ההפוכה, **אז שהפך כלי**
113 העשוי למדוד בו **תרקב** - חצי סאה, ו**ישב עליו**, והיינו סבור לומר
114 שגם בזה **יהא טמא** הכלי להיות בו דין אב הטומאה, ויטמא את
115 היושב עליו משום מדרס הזב, **תלמוד לומר** - לכך מלמדנו הכתוב
116 במה שנאמר בהמשך הפסוק **אשר ישב עליו הזב** שהוא לשון דבר

1 רבי יהודה חולק ואומר שאין לבדוק בדרך זו: **רבי יהודה אומר, אין**
2 לבדוק את שיעור הנקב בדרך שאמר תנא קמא, משום שכאשר
3 מכניס את הקדרה לתוך המים הרי הוא דוחק את המים, ובכך גורם
4 הוא שיכנסו לתוך הקדרה אפילו דרך נקב קטן יותר משיעור כונס
5 משקה, אלא ישנן דרכים אחרות לבדוק את שיעור הנקב, דרך אחת
6 היא, **שכופף את אונן** - בית היד שאוחזים בו את הקדרה (הכליל
7 **לתוכה** - לתוך העריבה, כלומר שהופך את הקדרה ומכניסה כשהיא
8 כפופה על פיה לתוך העריבה בעודה ריקה ממים, ואחר כך **מציף**
9 **עליה מים** - שופך הרבה מים לתוך העריבה עד שהמים צפים מעל
10 הקדרה, שבאופן זה נמצא שאין כאן דבר הגורם לדחוק את המים
11 לתוך הקדרה, ואם כאשר צפים המים מעל הקדרה, **פונם** - נכנסים
12 המים לתוך הקדרה, **בדיוע** - יש לדעת מכך שהנקב כשיעור הראוי
13 להיות **פונם משקה, ואם לאו** - שאין המים נכנסים דרך הנקב
14 לקדרה, **בדיוע שאין** בנקב אלא שיעור הראוי להיות **מוציא משקה**
15 אבל אינו כונס משקה.
16 אז יבדוק בדרך אחרת, **שופתה** - מניח את הקדרה כשהיא מלאה
17 מים **על גבי האור** (האש), שחום האש מונע את הקדרה מלהוציא
18 מים דרך נקב קטן, **אם האור מעמידה** - מונע את הקדרה מלהוציא
19 מים דרך הנקב, **בדיוע שאין** הנקב אלא כשיעור **מוציא משקה, ולפי**
20 **שנקב קטן הוא מועיל לו חום האש** למונעו מלהוציא מים, **ואם לאו**
21 - שעדיין יוצאים המים דרך הנקב אף כאשר עומדת הקדרה על
22 האש, **בדיוע שהנקב הוא כשיעור פונם משקה, ולפי שנקב גדול**
23 הוא אין חום האש מועיל למונעו מלהוציא מים.
24 רבי יוסי חולק ואומר שאין לבדוק בדרך זו האחרונה: **רבי יוסי אומר,**
25 **אף לא יבדוק את הנקב על ידי שיהא שופתה** - שיניח את הקדרה
26 כשהיא מלאה מים על **גבי האור** כמו שנתבאר, **מפני שהאור**
27 **מעמידה** - מונע את הקדרה מלהוציא מים אפילו כאשר יש בנקב
28 שיעור כונס משקה, **אלא שופתה** - מניח את הקדרה על **גבי הרמין**
29 - אפר חם שיש בו גחלים בוערות, שאין חמימותם מרובה כחמימות
30 אש ממש ואין בכחן למנוע יציאת המים מנקב גדול, **אם חום הרמין**
31 **מעמידה** - מונע את הקדרה מלהוציא מים דרך הנקב, **בדיוע שאין**
32 **הנקב אלא כשיעור מוציא משקה, ואם לאו** - שעדיין יוצאים המים
33 אף כאשר הקדרה נתונה על הרמין, **בדיוע שיש** בנקב שיעור **פונם**
34 **משקה**.
35 הברייתא מבארת דרך נוספת לבדיקת שיעור הנקב: **היה הנקב מורד**
36 - מטפסף ומוציא **טיפה אחר טיפה** בלא הפסק בין אחת לחברתה,
37 **בדיוע שיש** בנקב שיעור הראוי להיות **פונם משקה**.
38 הגמרא מבארת טעם מחלוקתם של תנא קמא ורבי יהודה בברייתא.
39 מבררת הגמרא: **מאי איכא** - מה ההבדל בין הבדיקה האמורה
40 בדברי **תנא קמא** לבין הבדיקה האמורה בדברי **רבי יהודה**, ומדוע
41 אמר כל אחד מהם לבדוק דווקא דחבכריו ולא כדברי החולק, **אמר**
42 **עולא, בינום** - בניסת מים דרך הנקב כאמר אינם נכנסים מאליהם
43 אלא **על ידי הדחק** - על ידי כח הדוחק לעבור דרכו, **איכא בינייהו**
44 - הוא הדבר שנחלקו בו תנא קמא ורבי יהודה, שלדעת תנא קמא
45 נחשב הנקב על ידי זה ככונס משקה, ולפיכך סובר שיכול הנקב
46 להיבדק על ידי הכנסת הכלי לתוך מים, שאף שכאשר עושה כך הרי
47 הוא דוחק את המים בכח לעבור דרך הנקב, מכל מקום לשיטתו גם
48 כאשר אין המים עוברים אלא על ידי דחיקה חשוב הנקב ככונס
49 משקה. אולם רבי יהודה סובר שאינו חשוב כונס משקה אלא כאשר
50 המים עוברים בנקב מאליהם, ולפיכך אין לבדוק בדרך הגורמת למים
51 להידחק לפנים, אלא יכפה את הכלי ואחר כך יציף עליו מים כמו
52 שנתבאר, שבכך אין כאן דבר הדוחק את המים לתוך הנקב.
53 שנינו במשנה: **כל אבר יתירה שביד האדם שיש בו צפורן**
54 **וכו' יש בו עצם, ויש שיש בו עצם ואין בו צפורן**.
55 הגמרא מבארת את הנפקא מינה העולה להלכה, בין אם יש בו צפורן
56 או לא, לפי המבואר במסכת אהלות (פ"א מ"ז), שאבר שלם הפורש
57 מגוף האדם מטמא את הנוגע בו או את הנושא או את הנכנס לאהל
58 שהוא בתוכו, ואף אם אין בו כזית בשר, אבל כאשר אינו אבר שלם